

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Teze bakalářské práce

Optimalizace daně z příjmů osoby samostatně výdělečně činné

Vypracovala: Lucie Zborníková

Vedoucí práce: Ing. Jarmila Rybová, Ph.D.

České Budějovice 2023

Úvod

Pro tvorbu této práce jsem si zvolila téma „Optimalizace daňové povinnosti osoby samostatně činné“, konkrétně v oblasti pohostinství.

Cílem práce je vyčíslení výsledné daňové povinnosti osoby samostatně výdělečně činné a následné nalezení relevantní daňové optimalizace. Pro tvorbu optimalizace jsou využity eventuality, které zákon o dani z příjmů umožňuje.

Daně jsou pro stát velmi důležité, bez jejich existence by nebyl chod státu možný ve stávající podobě. Daň z příjmů fyzických osob je řazena do přímých daní, a to při třídění ve vazbě na důchod poplatníka. Z pohledu objektu zdanění se jedná o osobní důchodovou daň. Společně s daní z příjmů právnických osob tvoří jednu z největších příjmových složek veřejného rozpočtu. S platbou daně se setkává každý z nás. Pokud se subjekt rozhodne k podnikatelské činnosti, daňový odvod vychází z vypočteného základu daně.

V první řadě jsou porovnány přímé daně s ostatními členskými státy Evropské unie. V této kapitole jsou poměřovány ekonomické ukazatelé. Součástí této kapitoly je zobrazen vývoj daně z příjmů fyzických osob a její důsledky kolísání.

V další části jsou vymezeny teoretické pojmy, týkající se daně z příjmů fyzických osob. Patří sem například daň, základ daně, sazba daně, či legislativní postupy pro výpočet základu daně a následné daňové povinnosti.

V třetí části je představen konkrétní daňový subjekt. Zde jsou popsány základní informace o daňovém subjektu a podnikatelské činnosti. Dále je zmíněna historie a současnost podniku.

Teoretické poznatky jsou aplikovány na konkrétní případ v praktické části. V prvním kroku byla představena částka daně z příjmů daňového subjektu ve výši, jenž si daňový subjekt vypočetl, tj. bez navržené optimalizace. Zde jsou uplatněny všechny odčitatelné položky, slevy na dani a využití daňového zvýhodnění, které si může subjekt odečíst.

V rámci daňové optimalizace jsou využity paušální výdaje a institut spolupracujících osob. V této práci je zohledněna paušální daň, která nebyla více probírána, neboť na její využití vybraný daňový subjekt nedosáhne. Mimo jiné je také poukázáno na změny týkající se daňové optimalizace. V této práci je okrajově zohledněno pojistné na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení.

V poslední části je kladen důraz na výběr vhodné varianty pro optimalizaci daně a odvodů pojistného. Součástí je výsledné shrnutí vybraných variant a následné doporučení.

Na základě výsledků praktické části je sestaveno nové daňové přiznání, které je zobrazeno v příloze práce. Zde je aplikována nejvýhodnější navržená varianta výpočtu daně.

Metodika

Cílem této práce je vyčíslení daně z příjmů fyzických osob u vybraného subjektu a nalezení nejvhodnější varianty optimalizace. K vypracování teoretické části je vycházeno z odborné literatury a daňových zákonů. Zjištěné znalecké informace a fakta jsou aplikovány na konkrétní příklad pana Jiřího z jihu Čech. Pro tvorbu praktické části je značně důležitý sběr informací, který probíhal na základě osobního rozhovoru s fyzickou osobou. Nejprve je potřeba vymezit finanční stav pana Jiřího, konkrétně jeho podnikatelské činnosti. Finanční stav je zjištěn na základě osobního rozhovoru se soukromou účetní. Kromě toho jsou získány také interní doklady, které slouží ke stanovení základu daně. Pan Jiří vede daňovou evidenci, která obsahuje údaje o příjmech a výdajích za zdaňovací období. Mimo jiné je také výrazně důležitá sociální situace pana Jiřího a celé jeho rodiny. Zde probíhal osobní rozhovor s majitelem hostince (Jiřím). Nyní je možné vyčíslit daň a odvody pojistného pana Jiřího.

V prvních krocích k dosažení cíle je vyčíslené daňové zatížení a odvody pojistného pana Jiřího. Stanovení základu daně a následného výpočtu daně se řídí dle legislativních postupů.

V první části jsou rozděleny příjmy a výdaje v plné výši. Rozdíl zdanitelných příjmů a daňově uznatelných výdajů je základem daně. V další části je zpracována úprava základu daně a vyčíslení konkrétní částky daně. Položky, které lze odečítat od základu daně, jsou uvedeny v § 15 zákona o daních z příjmů, zde se jedná o tzv. nezdanitelné částky, a v § 34, kde jsou nazvány odčitatelnými položkami. V této souvislosti pan Jiří využívá soukromé životní pojištění, penzijní připojištění, bezúplatné plnění, a úroky plynoucí z hypotečního úvěru. Upravený základ daně je zaokrouhlen na celé koruny nahoru a vynásobený sazbou 15 %. V poslední řadě je poplatníkovi snížena daňová povinnost slevami na dani.

Tabulka 1: Legislativní způsob výpočtu daně z příjmů fyzických osob

Základ daně
-Odčitatelné položky
=Základ daně po snížení
x Sazba
=Základní částka daně
-standardní a nestandardní slevy
Daň po slevách (Daňový bonus)

Zdroj: zpracováno dle Vančurové, 2021, str. 299

V praktické části je vyčísleno celkové odvodové zatížení pana Jiřího, tj. daňové odvody a odvody pojistného na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění. Pro výpočet pojistného je vytvořena přehledná tabulka, která obsahuje výši základu daně, stanovený vyměřovací základ a následný výpočet pojistného. Vyměřovacím základem pro sociální zabezpečení a zdravotní pojištění se rozumí 50 % ze základu daně. Výše pojistného je vypočtena z vyměřovacího základu s použitím procentuální sazby. U pojistného na sociální zabezpečení činí sazba 29,2 %, u veřejného zdravotního pojištění 13,5 %. K nemocenskému pojištění se pan Jiří nepřihlásil.

Jednotlivé varianty optimalizace:

- Paušální výdaje
- Institut spolupracující osoby

V případě, že daňový subjekt nevyužije daňové uznatelné výdaje v plné výši, je možné využití paušálních výdajů. A proto jsou paušální výdaje první představenou možnou optimalizací. Pan Jiří provádí pohostinskou činnost a poskytuje ubytovací služby, které jsou s pohostinstvím spojeny. Zdanitelné příjmy z pohostinské činnosti jsou vynásobeny 80 %, a ostatní příjmy, tj. příjmy z ubytovacích služeb 60 %.

Druhou potenciální variantou je využití institutu spolupracující osoby, který je postaven na přerozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osobu. V této práci je přerozděleno 50 % příjmů a výdajů na Jiřího manželku Magdalenu. Tato část je rozčleněna na tři oddíly. První oddíl je věnován panu Jiřímu. Na začátku jsou vynásobeny zdanitelné příjmy a daňově uznatelné výdaje sazbou 50 %. Je zjištěn základ daně, daňová povinnost, zákonné odvodové pojistné, a tím i celé odvodové zatížení pana Jiřího. Druhý oddíl se věnuje Jiřího manželce Magdaleně, na kterou jsou rozděleny příjmy a výdaje rovným dílem. Magdaleniny postupy výpočtů se od pana Jiřího tolik neliší. Magdaleně plyne další příjem ze závislé činnosti a tato skutečnost musí být v první řadě vyčíslena. Poté je příjem ze závislé činnosti přičten k základu

daně ze samostatné činnosti. Následně je vypočtena daňová povinnost. Pro tvorbu pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění byla sestavena tabulka, která je zobrazena v kapitole 6.2.2. Veřejné zdravotní pojištění je povinností platit pro všechny občany s trvalým bydlištěm v České republice. Magdalena je z pohledu zdravotního pojištění brána za osobu bez zdanitelných příjmů (dále OBZP). Roční pojistné je vypočteno z vyměřovacího základu. Vyměřovacím základem pro platbu pojistného u OBZP je minimální mzda. Nikoli minimální vyměřovací základ. Výše pojistného na veřejné zdravotní pojištění se vynásobí procentuální sazbou 13,5 %. Magdalena je přihlášena k dobrovolnému důchodovému pojištění.

Výše pojistného na dobrovolné důchodové pojištění je vynásobena procentuální sazbou 28 % z vyměřovacího základu. Osoba dobrovolně zúčastněná na důchodovém pojištění si vyměřovací základ určí sama, nejméně však ve výši $\frac{1}{4}$ průměrné mzdy. Třetím a posledním oddílem této části je vyčíslení celkového odvodového zatížení domácnosti.

Vyhodnocení a porovnávání výsledků

1. varianta – paušální výdaje

Tabulka 2: Porovnání skutečně vynaložených výdajů s paušálními výdaji

TYP ODVODU	Skutečně uznatelné výdaje	Paušální výdaj	Rozdíl mezi skutečností a optimalizací
Celkové daňové odvody (daňový bonus)	-32 169 Kč	-32 469 Kč	-300 Kč
Odvody na sociální pojistné	94 483 Kč	94 183 Kč	-300 Kč
Součet	62 314 Kč	61 714 Kč	<u>-600 Kč</u>

Zdroj: Vlastní zpracování

První variantou je využití paušálních výdajů. Taková optimalizace umožňuje daňovému subjektu nižší základ daně a je výhodnější než situace, ve které byl pan Jiří doposud. Rozdíl je zde minimální, a proto bych samostatnou variantu spíše k využití nedoporučovala. Doporučila bych kombinaci první a druhé varianty tedy již zmíněné, tj. paušální výdaje a připojení spolupracujících osoby, což je další způsob, který je možností k větší daňové optimalizaci.

2. varianta – institut spolupracující osoby (vybraný subjekt OSVČ)

Tabulka 3: Skutečné celkové zatížení porovnané s druhou a současně vybranou variantou

TYP ODVODU	Bez využití spolupracující osoby	S využitím spolupracující osoby	Rozdíl mezi skutečností a vybranou optimalizací
Celkové daňové odvody (daňový bonus)	-32 169,00 Kč	-15 204,00 Kč	-16 965,00 Kč
Odvody na sociální pojistné	94 483,04 Kč	65 604,82 Kč	28 878,22 Kč
Součet	62 314,04 Kč	50 400,82 Kč	<u>11 913,22 Kč</u>

Zdroj: Vlastní zpracování

Tato varianta porovnává využití institutu spolupracující osoby, kdy 50 % svých příjmů a výdajů je přejato na jeho manželku Magdalenu. V obou tabulkách je zjevné, že nejlepší a nejvýhodnější variantou pro pana Jiřího je využití právě této varianty se spolupracující osobou. Daňové odvody jsou oproti skutečnosti nižší. Důvodem je uplatnění daňového zvýhodnění na 1. dítě. Druhé dítě bylo uplatněné u manželky Magdaleny. Hlavní roli zde hrají odvody pojistného, konkrétně sociálního zabezpečení, které jsou o mnoho nižší v porovnání se skutečností.

2. varianta – institut spolupracující osoby (spolupracující osoba, celá domácnost)

Tabulka 4: Porovnání celkových odvodů s vybranou variantou

Využití spolupracující osoby			
TYP ODVODU	Manžel	Manželka	Daňové zatížení domácnosti
Daňové odvody (daňový bonus)	- 15 204,00 Kč	- 27 945,00 Kč	- 43 149,00 Kč
Odvody na sociální pojistné	65 604,82 Kč	60 330,91 Kč	125 935,73 Kč
Součet	50 400,82 Kč	32 385,91 Kč	82 786,73 Kč
Bez institutu spolupracující osoby			
TYP ODVODU	Manžel	Manželka	Daňové zatížení domácnosti
Daňové odvody	-32 169,00 Kč	9 540,00 Kč	-22 629,00 Kč
Odvody na sociální pojistné	94 483,04 Kč	58 932,00 Kč	153 415,04 Kč
Součet	62 314,04 Kč	68 472,00 Kč	130 786,04 Kč
Rozdíl mezi oběma variantami	<u>11 913,22 Kč</u>	36 086,09 Kč	<u>47 999,30 Kč</u>

Zdroj: Vlastní zpracování

Hlavním cílem této varianty je uspoření pana Jiřího, jeho manželky Magdaleny a zároveň celé domácnosti.

Významný vliv zde mají již zmíněné odvody pojistného, které jsou pro pana Jiřího největší zátěží. Dle vypočteného pojistného bylo zjištěno, že pan Jiří bude platit minimální zálohy pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění. Do budoucna je třeba držet se minimálního vyměřovacího základu. U manželky Magdaleny se pojistné na sociální zabezpečení rovněž vypočítalo z minimálního vyměřovacího základu. Za kalendářní zdaňovací období by Magdalena doplatila pouze na sociálním pojištění – což se dalo předpokládat, protože za celý rok Magdalena platila minimální zálohy jako osoba účastnící na důchodovém pojištění.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo nalézt nejprůzračnější možnost pro optimalizaci daně z příjmu u osob samostatně výdělečně činných. Živnostenské podnikání obsahuje zajisté mnoho výhod. Pro někoho by byla největší výhoda v časové volnosti, pro ostatní například v realizaci vlastního snu či pocitu svobody. Ovšem dle mého subjektivního názoru je nejvýznamnější výhodou možnost získat více finančních prostředků, rychlejším způsobem než v případě zaměstnání na smlouvu. Za nevýhodu by se dala počítat zátěž povinných odvodů pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které se pravidelně každý rok zvyšují.

Práce byla rozdělena do dvou kapitol, kdy teoretická část obsahovala základní informace týkající se daně z příjmů fyzických osob pro lepší pochopení dané problematiky. Nachází se zde konkrétní vysvětlení pojmů jako jsou daňový subjekt, předmět daně nebo například sazba daně. Pozornost je následně věnována legislativním postupům pro tvorbu daňové optimalizace, která představuje jeden ze způsobů, jak daňovým subjektům snížit daňové zatížení.

Praktická část začala určením konkrétního subjektu OSVČ, kde byl vybrán podnikatel, který má již po generaci živnostenské podnikání a dědí se tak z rodiny na rodinu. Následně bylo důležité vyčíslit současnou finanční situaci za daný kalendářní rok 2022 a zachovat co subjekt používá. To vše byl základ pro návrh optimalizace. Institut spolupracující osoby a paušální výdaje byly samozřejmě použity v návrhu daňové optimalizace. Poté, co byly zjištěny námi potřebné poznatky, bylo sestaveno celkové vyhodnocení použitých variant a vyhodnocení té nejvýhodnější z nich. Autor si zde dovolil i osobní doporučení pro nadcházející období.

Jak je všem nejspíše předem zřejmé, za nejvhodnější variantu je považována ta, která pro subjekt představuje co nejnižší daňovou povinnost. Nesmí se však zapomenout ani na výši povinných odvodů neboli na zákonné sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění. Po

důkladném propočtení všech postupů na základě podkladů poskytnutých od daňového subjektu, bylo shledáno, že nejvhodnější variantou bude přerozdělení 50 % příjmů a výdajů na manželku Magdalenu. To následně ukázalo, že pan Jiří by díky tomuto rozhodnutí ušetřil celkem 11 914 Kč. Klíčovým faktorem zde bylo již zmíněné pojistné na sociální zabezpečení. Manželka Magdalena následně ušetří 32 386 Kč a úspora celé rodiny tak bude činit 47 999 Kč po celkovém zdaňovacím období.

Na samotný závěr je třeba zmínit, že cíl této práce byl splněn a panu Jiřímu by měla být představena provedená optimalizace. Hlavním smyslem bylo zajistit co největší úsporu celé rodině, což je v této variantě nejdůležitější.

Seznam použité literatury

1. Marková, H. (2023). *Daňové zákony* (34 ed.). Grada.
2. Macháček, I. (2021). *Fyzické osoby a daň z příjmů* (4 ed.). Wolters Kluwer.
3. Martincová, D., & Sedláková, E. (2021). *Poradce 10 -11/2021 ZDP s komentářem - úplné znění zákona o daních z příjmů po novele* (26 ed.). Poradce, s.r.o.
4. Rybová, J. (2017). *Daňový systém: Vysokoškolská učebnice* (1 ed.). Ekonomická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. <http://omp.ef.jcu.cz/index.php/EF/catalog/book/38>
5. Vančurová, A., & Zídková, H. (2022). *Daňový systém 2022 ČR* (první). Wolters Kluwer ČR.
6. Vančurová, A. (2021). *Zdanění osobních příjmů* (3. vydání). Wolters Kluwer.
7. Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
8. Zákon o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů zákon č. 48/1997 Sb.